

THE SIGNIFICANCE AND ROLE OF EVIDENCE AND EVIDENCE IN RESOLVING DISPUTES IN ECONOMIC JURISDICTION

ЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ ДОКАЗІВ І ДОКАЗУВАННЯ У ВИРІШЕННІ СПОРІВ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Marchenko K. O.

*4th year student of the Faculty of Law
Scientific adviser: Gordienko T. O.
Senior Lecturer at the Department
of Civil, Labor and Economic Law
Oles Honchar Dnipropetrovsk
National University
Dnipro, Ukraine*

Марченко К. О.

*студентка IV курсу юридичного
факультету
Науковий керівник: Гордієнко Т. О.
старший викладач кафедри
цивільного, трудового
та господарського права
Дніпровський національний
університет імені Олеса Гончара
м. Дніпро, Україна*

Українські господарські суди забезпечують захист прав та законних інтересів суб'єктів господарської діяльності. Для ухвалення законного та обґрунтованого рішення важливо встановити фактичні обставини справи, які мають вирішальне значення у процесі доказування. Господарський суд є важливим та необхідним елементом справедливого та своєчасного вирішення судом спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності. Для правильного вирішення справи, господарський суд повинен проаналізувати та встановити дійсні взаємовідносини сторін щодо конкретної справи та з'ясувати, чи були допущені порушення відповідачем, які зачіпають законні інтереси позивача. Проте, з огляду на зміну напрямів, способів та засобів доказування у господарському судочинстві, цей інститут потребує подальшого дослідження та вдосконалення. Багато вчених досліджували питання доказування у господарському процесі, проте на сьогоднішній день цей процес потребує нових підходів та розробок.

Метою є аналіз актуальних питань, що стосуються процесу доказування та поняття доказів у господарському процесуальному праві, а також огляд змін, що внесені до Господарського процесуального кодексу України. Загальна схема доказування, що визначена у ГПК України, вимагає від кожної сторони доведення обставин, на які вони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень. Учасники справи зобов'язані подавати всі наявні у них докази в порядку та строки, встановлені законом або судом. Згідно зі ст.

86 ГПК України, господарський суд оцінює докази, подані в справі, та не може збирати докази з власної ініціативи, крім випадків, коли він має сумніви у добросовісному здійсненні процесуальних прав учасниками справи або виконанні обов'язків щодо доказів. Таким чином, у господарському процесі обов'язок доказування співвідноситься з правом суду вимагати відповідні докази щодо вчинення тієї чи іншої дії. Докази можуть бути подані сторонами самостійно або ж на вимогу суду.

Аналіз положень, що стосуються доказування, визначення належності та допустимості доказів, звільнення від доказування та витребування доказів (ст. 75, 76, 77, 80, 81 ГПК України) дає змогу стверджувати, що процес доказування є діяльністю, в якій беруть участь сторони, суд та інші учасники процесу, з метою встановлення і повного з'ясування всіх обставин справи, які конкретизуються залежно від предмета спору, суб'єктного складу сторін та правовідносин, що мають місце між сторонами.

Термін «докази» у господарському процесуальному праві не має єдиного тлумачення, адже кожен вчений розуміє його по-своєму. Деякі автори (А. Я. Вишинський, М. А. Чельцов) розуміють докази як факти об'єктивної реальності, а не відомості про них, тоді як інші автори (наприклад, М. К. Треушніков) визначають докази як фактичні дані та засоби їх доказування, які є процесуальною формою.

У ГПК України зазначається, що будь-які дані, на підставі яких суд може встановити наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи та інші обставини, які мають значення для вирішення справи, можуть виступати доказами.

Докази мають такі характеристики, як допустимість, належність, достовірність та достатність, що робить актуальним дослідження питання щодо допустимості доказів у господарському процесі.

Допустимість доказів у господарському процесі визначається законодавством України і вимогами процесуального закону. ГПК України встановлює, що доказами можуть бути будь-які дані, які можуть допомогти суду встановити наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи та інші обставини, які мають значення для вирішення справи.

Однак, не всі дані можуть бути використані як докази. Законодавство передбачає обмеження на використання деяких видів доказів. Наприклад, докази, отримані з порушенням закону, або докази, отримані незаконним шляхом, не можуть бути використані як докази у справі.

Крім того, допустимість доказів може бути обмежена на підставі виключної неприпустимості доказів, які суперечать принципам

справедливості та гуманності, порушують права та свободи людини і громадянина.

Належність доказів полягає в їх зв'язку з предметом справи та обставинами, які вони стосуються. Достовірність доказів означає, що вони мають бути правдивими і неспростовними. Достатність доказів означає, що вони мають бути достатніми для вирішення справи та встановлення обставин, що обґрунтовують вимоги та заперечення учасників справи.

Отже, допустимість, належність, достовірність та достатність доказів є важливими характеристиками у господарському процесі, оскільки вони допомагають суду правильно вирішити справу і забезпечити справедливність.

Один з основних завдань даного інституту – роз'яснення терміну «предмет доказування», який не має однозначної відповіді в юридичній літературі та практиці. Визначення предмету доказування є важливим завданням як у практичному застосуванні в правозастосовній діяльності, так і в теоретичному вивченні процесуального доказування. Різні вчені мають різні погляди на те, що є предметом доказування, але в цілому можна зробити висновок, що це юридичні факти, які мають значення для рішення справи та підлягають констатації як підстава позову.

Ще одним актуальним питанням є оцінка доказів, яка має вирішальне значення для винесення законного та обґрунтованого рішення щодо господарської справи. Оцінка доказів є складовою частиною процесу доказування та може бути розглянута як логічна операція, або як урегульований нормами процесуального права етап доказування. Думки щодо того, чи може бути оцінка доказів об'єктом правового регулювання, розходяться. Однак, вона є важливою складовою усього процесу доказування, тому вирішення цього питання є важливим у правовій сфері.

Важливо зазначити, що внесення змін до ГПК України стало важливим елементом функціонування та розвитку інституту доказування. Зокрема, що стосується доказів, було запроваджено інститут свідків як субсидіарного джерела доказів, з розширенням переліку доказів та встановленням нового порядку їх подання. На додаток до цього, електронні докази є необхідним елементом у процесі доказування, з можливістю їх передачі каналами зв'язку та зберіганням на будь-якому електронному носії. Однак, варто звернути увагу на значення оригінальності електронних доказів, яке полягає у необхідності їх першоджерела та зафіксованій даті та часі їх створення.

Проблемою є невизначеність процедури засвідчення та посвідчення копій електронних доказів, зокрема тих, які містять інформацію з Інтернету, оскільки така інформація може бути видалена до моменту

розгляду справи судом, що ускладнює доведення факту її наявності. Законодавство України не надає повноважень нотаріусам щодо засвідчення електронних копій та посвідчення паперових копій електронних доказів. Згідно з ч. 2 ст. 97 ГПК України, суд може повернути матеріальний носій оригіналу електронного доказу особі, яка надала його суду, після дослідження, якщо це не завдасть шкоди розгляду справи, а в матеріалах справи залишається засвідчена копія або витяг з електронного доказу, зроблена суддею. З цього можна зробити висновок, що суддя може засвідчувати копії електронних доказів після дослідження оригіналу. Якщо електронна копія не засвідчена цифровим підписом або паперова копія не посвідчена, доцільно подавати до суду оригінал електронного доказу та після дослідження подавати клопотання про повернення матеріального носія, на якому він міститься, після чого суддя або секретар зроблять з нього засвідчену копію.

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що інститут доказування є необхідним та важливим елементом справедливого та своєчасного вирішення спорів, пов'язаних з господарською діяльністю. Докази повинні мати певні властивості, зокрема, бути точними та чіткими, оскільки неправильні докази можуть призвести до неправильного рішення. Крім того, правильне розуміння поняття про предмет доказування є важливим для практичного застосування в господарському судочинстві. Доказування є центральним моментом у судовому засіданні, оскільки за його допомогою можна встановити, чи були порушені права та законні інтереси суб'єктів господарювання. Усі питання, які виникають у господарському провадженні, можуть бути вирішені тільки на підставі достовірних обставин, які були встановлені під час доказування. Правильне здійснення доказування дозволяє забезпечити реалізацію прав та законних інтересів усіх учасників провадження, оскільки докази, надані сторонами, є підставою для прийняття рішень у господарському процесі, а їх оцінка відіграє важливу роль у вирішенні спорів.

Література:

1. Васильченко Т. Новели інституту доказування у господарському судочинстві. Юридичний журнал «Право України». 2017. Вип. 9. С. 146-153. URL: https://rd.ua/storage/lessons/40/83116.%20%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%A2._146-153.pdf (дата звернення 08.05.2023)
2. Дніпровський державний університет внутрішніх справ// Коеспект лекцій з дисципліни «Господарський процес». Дніпро, 2016.

156 с. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/20170202/6.1.pdf> (дата звернення 08.05.2023)

3. Господарський процесуальний кодекс України від 06. 11. 1991 № 1798-ХІІ / Відомості Верховної Ради України, 11. 02. 1992, № 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення 08.05.2023)

4. Зятіна Д. Докази і доказування в господарському процесі: новітня практика касаційного господарського суду. Журнал «Підприємництво, господарство і право». 2019. Вип. 6. С. 83-88. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/6/15.pdf> (дата звернення 08.05.2023)

5. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР/ Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення 08.05.2023)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-314-2-42>

**SOME PROBLEMATIC ISSUES REGARDING
THE PECULIARITIES OF THE PRE-TRIAL INVESTIGATION
OF CRIMINAL OFFENSES AGAINST THE SEXUAL INTEGRITY
OF CHILDREN COMMITTED IN CONDITIONS
OF MILITARY AGGRESSION**

**ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ
ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ
ДІТЕЙ, ЩО ВЧИНЕНІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ**

Marchenko O. A.

*Doctor of Law,
Associate Professor at the Department
of Criminal Procedure,
Faculty of Training of Specialists
of Pre-Trial Investigation Bodies
Odessa State University
of Internal Affairs
Odessa, Ukraine*

Марченко О. А.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри
кримінального процесу
факультету підготовки фахівців
органів досудового розслідування
Одеський державний університет
внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

У зв'язку з пониженням рівнем правової свідомості та відсутністю змоги використовувати належним чином правову допомогу, створюються передумови для порушення прав людини і громадянина, а